

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inserati do 80 petih vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2.50, od 100 do 300 vrst do Din 3, večji inserati petih vrst do Din 4.—. Popusti po dogovoru, inseratni davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grojski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENI GRAD, Slomškov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

RUSKO-NEMŠKA POGODBA PODPISANA

Rusija ne bo sodelovala v nobeni zvezi, ki bi bila kakorkoli naperjena proti Nemčiji - Pogodba je sklenjena za deset let

BERLIN, 24. avgusta. br. Nemški poročevalski urad poroča ob pol treh zjutraj iz Moskve:

Zunanji minister v. Ribbentrop se je včeraj popoldne ob 15. sestal s predsednikom sveta ljudskih komisarjev g. Molotovom. Sestanku je ves čas prisostvoval nemški veleposlanik Schullenburg, nekaj časa pa tudi Stalin. V trurnih razgovorih je bil dosežen sporazum o sklenitvi nemško-sovjetske nenapadalne pogodbe.

Po večerji se je razgovor nadaljeval in so bile urejene še zadnje formalnosti. Še pred polnočjo je bila pogodba o medsebojnem nenapadanju podpisana. V navzočnosti Stalina in Schullenburga jo je podpisal za Nemčijo v. Ribbentrop, za Sovjetsko Unijo pa g. Molotov.

Pogodba je sestavljena in podpisana v dveh izvirnikih, v ruskem in nemškem. Imenuje se »Nenapadalna pogodba med Nemčijo in Unijo sovjetskih socialističnih republik« ter določa v sedmih točkah, sklicujoč se v uvodu na nemško-rusko nevtralnostno pogodbo iz leta 1926., naslednje:

1. Obe stranki se zavezujeta, vzdržati se vsake nasilne akcije, vsakega napadalnega dejanja druga proti drugi, bodisi posamezno ali skupaj s tretjimi.
2. Ako bi bila katera obeh pogodbenih strank napadena od tretje države, druga pogodbeni stranka v nobeni obliki ne bo nudila tej tretji državi nikake pomoči.
3. Vladi obeh pogodbenih strank se bosta v bodoče stalno medsebojno obveščali in posvetovali v vseh zadevah, ki se tičejo njunih skupnih interesov.
4. Nobena obeh pogodbenih strank se ne bo priključila nobeni skupini držav, ki bi bila neposredno ali posredno naperjena proti drugi pogodbeni stranki.
5. Vsa morebitna bodoča sporna vprašanja se bodo med obema pogodbenima strankama reševala na miren način, s konzultacijami ali po razsodišču.
6. Pogodba velja deset let. Ako je nobena stranka ne odpove leto dni pred njenim potekom, se avtomatično podaljša za nadaljnjih pet let.
7. Pogodba naj se ratificira v najkrajšem času. Ratifikacijske listine se bodo izmenjale v Berlinu. V veljavo pa stopi pogodba že takoj s podpisom.

Zunanji minister v. Ribbentrop je obvestil kancelarja Hitlerja o podpisu pogodbe davi ob 1. Popoldne ob 13. se bo v. Ribbentrop vrnil z letalom iz Moskve v Berchtesgaden, da poda Hitlerju podrobno poročilo o izvršitvi naložene mu misije.

„Doba nasprotij med Sovjetsko unijo in Nemčijo je za vedno končana“

Prvi komentar moskovske „Pravde“ — Pakt z Nemčijo je v skladu z načeli moskovske politike

Moskva, 24. avg. c. Današnja »Pravda« posveča sklenitvi nemško-ruske nenapadalne pogodbe uvodnik, v katerem pravi med drugim:

Pogodba, ki je bila danes sklenjena, predstavlja dokument izrednega pomena in izraža miroljubno politiko Sovjetske unije. Zunanja politika Sovjetske unije je usmerjena k brezpogojnemu vzdrževanju miru in stremi za okrepitev dobrih odnosov z vsemi državami, ki se držijo tega principa. Stalin je v svojem govoru aprila poudaril te principe. Dogovor med Nemčijo in Sovjetsko Unijo je v popolnem soglasju z njegovim govorom. Normalni diplomatski odnosi med Nemčijo in Sovjetsko unijo so obstojali že na podlagi rapalske pogodbe iz leta 1922 in pakt o nenapadanju je bil sklenjen že leta 1926. Današnja pogodba pa gre mnogo dalje, kakor ta pakt.

Posebno važnost posveča »Pravda« četrti točki nenapadalne pogodbe, ki predvideva, da ne sme nobena izmed pogodbenih strank sodelovati v koaliciji, ki je direktno ali indirektno naperjena proti drugi. »Pravda« pravi dalje: Ni dvoma, da sklenitev pogodbe pomeni izboljšanje odnosov med Sovjetsko unijo in Nemčijo in da predstavlja začetek popolnoma nove dobe v teh odnosih. Pogodba je bila zaključena v trenutku, ko je mednarodni položaj dosegel višek napetosti. Pogodba je akt miru, ki bo pripomogel ne samo k pomirjenju med obema podpisnicama, temveč tudi k mednarodnemu pomirjenju. Doba nasprotij med Nemčijo in Sovjetsko unijo je za vedno končana. Razlike v ideologiji in načinih vladanja nikakor ne morejo biti ovira za dobre sosedstvene odnose.

Kako so se razvijala pogajanja

Litvinov je moral odstopiti, ker ni hotel paktirati z Nemčijo — Dvoletnost ruske diplomacije

Moskva, 24. avgusta. k. Zastopniki tujih držav v Moskvi so prepričani, da pomeni sklenitev rusko-nemške pogodbe brez dvoma veliko zmago sovjetske diplomacije. Njeni svetovalci so zadnje mesece prepričevali Stalina, da se Rusija ne sme zaplesti v vojno v Evropi, ker se je Rusiji bati najhujšega na Daljnem vzhodu s strani Japonske. Stalin ni bil v začetku istega mnenja, a naposled se je političnim in vojaškim svetovalcem posrečilo vsiliti Stalinu svoje mnenje ter ga prepričati, da bi bila pogodba o nenapadanju med Rusijo in Nemčijo veliko zmaga ruske politike, kajti Nemčija je na ta način prisiljena sprejeti pogoje, ki jih diktira Mo-

skva, čeprav je bila doslej Moskva sovrain št. 1 za tretje nemško cesarstvo.

Kakor zatrjuje dobro poučeni krogi, so se začela pogajanja med Rusijo in Nemčijo že spomladi v aprilu takoj po demisiji ruskega zunanjega ministra Litvinova. Litvinov se je namreč protivil ukazu iz Moskve, da naj začne istočasno pogajanja z zapadnimi demokracijami in z Nemčijo.

V začetku julija je prišel v Moskvo v najstrožji tajnosti von Papen. V Moskvi se je mudil teden dni in v tem času so bili odločilni pogovori za sklenitev trgovinske pogodbe in pogodbe o nenapadanju med Rusijo in Nemčijo.

Izdelani so bili tedaj v glavnem načrti za te pogodbe. Ko so nekatere tuje agencije tedaj poročale, da se mudi v Moskvi von Papen, so to vest odločno demantirali tako v Berlinu kakor v Moskvi.

Na ruski strani sta bila glavna pobornika ideje za sklenitev pakta med Rusijo in Nemčijo Molotov in Zdanov. Zdanov, ki je predsednik sovjetske komisije za zunanje zadeve, je znan že od nekdaj kot sovražnik slehernega paktir-

anja s Francozi in Angleži. Naposled je bil pa tudi Litvinov prisiljen Molotovu in Zdanovu za kulisami pomagati pri pogajanjih z Nemčijo kot diplomatski svetovalec.

Pred tedni je Moskva nekoliko zavrla potek pogajanj z Berlinom in je začela intenzivnejša pogajanja z Angleži, toda pod pritiskom mednarodnega položaja v zadnjih dneh so prišla pogajanja z Nemci v odločilen štadij.

Berlin: Sedaj imamo proste roke! Prišel je čas obračuna s Poljsko in z vsemi nasprotniki Nemčije

Berlin, 24. avg. br. Sklenitev nenapadalnega pakta z Rusijo so objavili listi v posebnih izdajah. Besedilu pogodbe dodajajo kratke komentarje, v katerih poudarjajo dalekovidnost in sposobnost nemške diplomacije, ki je pod vodstvom Hitlerja dosegla nov uspeh. Ta uspeh predstavlja prevrat v vsem mednarodnem položaju. Kakor svoječasna nacistična revolucija predstavlja sklenitev nenapadalnega pakta med Nem-

čijo in Rusijo mednarodno revolucijo na diplomatskem polju, ki mora dati zlasti Evropi novo lice. Nemčija ima sedaj proste roke! To je tenor vseh komentarjev. Ničesar več nas ne more zadržati, da ne bi do kraja izvedli svojih načrtov, naglašajo »Der Angriff«, ki ob enem napoveduje, da se bodo sedaj dogodki razvijali izredno naglo. Listi se norčujejo iz Anglije in Francije in napovedujejo končni obračun s Poljsko.

Nemčija bo že danes okupirala Gdansk?

Gdanski senat bo sklenil priključitev k Nemčiji in pozval Hitlerja, da pošlje v Gdansk nemško vojsko

Berlin, 24. avg. br. V tukajšnjih običajno zelo dobro obveščenih krogih se domnava, da bo najbrže že danes izvršena okupacija Gdanska. Nemška vojska je v polni pripravljenosti. Okupacija bo izvršena na ta način, da bo gdanski senat sam sklenil priključitev Gdanska k Nemčiji in pozval Hitlerja, naj v svrhu vzdrževanja reda in miru in v obrambo proti morebitnemu napadu s poljske strani pošlje v Gdansk nemško vojsko. Danes prispe v gdansko

luko tudi nemška križarka »Königsberg« v spremstvu večjega števila topničark in torpednih rušilcev. Ta obisk je bil sicer že poprej napovedan, vendar pa je značilno, da je bil določen baš za današnji dan.

Ce se bo Poljska temu skušala zoperstaviti, kar z gotovostjo pričakujejo, jo bodo proglasili za napadalca, s čimer bi dobila Nemčija vsaj na videz opravičilo za vojaško akcijo tudi proti Poljski.

Načrti moskovske diplomacije:

Rusija bo predlagala sklicanje konference šestih velesil?

Za paktom z Nemčijo se skrivajo mnogo dalekosežnejši načrti moskovske diplomacije — Moskva se bo maščevala za Monakovo in sedaj sama diktirala Evropi pogoje za mir

Moskva, 24. avg. br. Opazovalci tujih držav v Moskvi so mnenja, da se na sklenitvi nenapadalnega pakta Rusije z Nemčijo skrivajo mnogo dalekosežnejši načrti sovjetske diplomacije. Rusija se boče na eni strani maščevati za Monakovo, kjer so Rusijo popolnoma izločili, na drugi strani pa vsiliti Evropi svojo voljo.

Kakor se zdi, bo Moskva sedaj najprvo počakala, da se položaj sprizlo pričakovane akcije Nemčije proti Poljski že bolj poostri, nato pa bo Moskva stopila na plan s svojimi načrti za »pacifikacijo« Evrope. Po teh informacijah bo Moskva predlagala konferenco šestih velesil, to je Anglije, Francije, Rusije, Italije,

Nemčije in Zedinjenih držav. Na tej konferenci naj bi se reševali vsi mednarodni spori, pri čemer bi Rusija igrala vlogo arbitra in tako rekoč diktirala Evropi mirovne pogoje na sličen način, kakor je to storil Hitler na monakovski konferenci.

Kljub temu še mogoča trojna vojaška zveza?

V Moskvi zatrjujejo, da pakt z Nemčijo ne izključuje sklenitve pakta z Anglijo in Francijo, ker oba služita ohranitvi miru

Moskva, 23. avgusta. k. Ko se tuji diplomatski zastopniki skušali izvedeti v krogih ruske diplomacije, kakšna jamstva je Nemčija dala Rusiji v zameno za nenapadalno pogodbo in kakšna jamstva je dala Rusija Nemčiji, so avtorizirani ruski krogi izjavili zelo kategorično, da vse ruske politične in diplo-

matske akcije preveva želja po miru in da hoče Rusija ohraniti mir v Evropi. Zato sklenitev pakta o nenapadanju nikakor ni sklenitev pakta za pomoč napadalcu.

Najvišji avtorizirani sovjetski krogi zatrjujejo, da zaradi sklenitve nenapadalne pogodbe z Nemčijo ne morejo

trpeti odnosi Rusije do Francije in Anglije. Kljub novi pogodbi z Nemčijo Rusija še vedno lahko sklene trojni francosko-angleško-ruski pakt. Ta pakt in nenapadalna pogodba z Nemčijo se ne izključujeta že v naprej. Tako nenapadalna pogodba z Nemčijo kakor trojedni pakt naj služita politiki miru in naj zajamčita mir v Evropi.

Nenapadalno pogodbo z Rusijo je hotela skleniti Nemčija, so izjavili Stalinski svetovalci. Rusija je tej želji Nemcev rada ustregla, ker je bilo to oportuno in koristno ne samo za Rusijo, temveč za vso Evropo. S podpisom nenapadalne pogodbe se bo po mnenju Moskve zmanjšala napetost, ki je vladala zadnje dni v Evropi, in atmosfera.

Nadaljevanje na 2. strani

Nadaljevanje s 1. strani

ki je dušila vso Evropo, se je razširila. Prav tako pa bo Rusija sklenila tudi pogodbo s Francijo in Anglijo. To pogodbo bodo dopolnjevale vojaške pogodbe med Rusijo, Francijo in Anglijo. Te pogodbe in trdnjeni pakt pa bodo v vsakem primeru zadostno sredstvo

Poročilo Seedsa

London, 24. avgusta. e. V zunanji urad je sredi prispelo poročilo angleškega veleposlanika v Moskvi Williama Seedsa o poteku in izidu večerjane sestanke, ki ga je imel skupaj s francoskim poslanikom z Molotovim. Angleški in francoski veleposlanik sta imela nalog od svojih vlad, da izvesta za vsebino in značaj nenapadnega pakta med Nemčijo in Rusijo in da hkrati izvesta, če sovjetska vlada v novem položaju želi in smatra za potrebno nadaljevati pogajanja za ustanovitve trojne obrambne zveze med Rusijo, Anglijo in Francijo. Po informacijah, ki jih imajo dobro obveščeni krogi, je Molotov izjavil, da v primeru, da bo pakt o nenapadanju z Nemčijo zaključen, določbe tega pakta ne bodo v nasprotju s pogajanj, ki se vodijo za zaključitev francosko-anglo-ruskega pakta, ker imata oba pakta defenzivni značaj in po mišljenju sovjetske vlade ne izključujeta drug drugega. Nekd član angleške vojske mislije je sredi letalom odle-

tel v London. Gre za mlajšega člana, ki ima vlogo kurirja.

Pogajanja v Moskvi začasno odgodena

Pariz, 24. avg. e. »L'Intransigeant« poroča, da sta francoska in angleška vlada sklenili, da zaenkrat odgodita pogajanja z Rusijo, vendar jih ne prekineta.

Italijanske informacije

Rim, 23. avgusta AA. Stefani. Ravnatelj lista »Giornale d'Italia« Virginio Gayda objavlja članek, v katerem pravi, da ni izključeno, da po podpisu nemško-sovjetskega sporazuma pride v Moskvi še do drugih sporazumov, pa celo tudi do sporazuma med Veliko Britanijo in Francijo. Toda ta drugi sporazum ne bi bil več tak, kakršnega sta si zamišljali in želeli Anglija in Francija. Nemško-sovjetski pakt izključuje možnost, da se Sovjetska Rusija postavi proti Nemčiji in celo v primeru evropskega spopada nudi možnost, da Sovjetska Rusija nadaljuje s preskrbovanjem Nemčije. Sistem obkoljevanja je na ta način strl. To je resnica. Po vsem tem Francija in Velika Britanija lahko celo podpišeta nenapadno pogodbo s Sovjetsko Rusijo, da bi ji pripravili zadovoljstvo videti visoke zastopnike njihovih vlad.

Obstreljevana nemška letala

Berlin, 23. avg. br. Uradno poročajo, da je bilo nemško potniško letalo »Eberstein« na letu iz Berlina preko Gdanjska v Königsberg včeraj ob 14.30 bližje gđanske meje obstreljevano od poljskih protiletalskih topov. Kakor je izpovedal pilot letala, kapetan Guttmuth, so izstrelki eksplozirali v neposredni bližini letala.

Zagotovilo Rusije malim državam

Rusija na ljube Nemčiji ne bo žrtvovala nikogar in tudi sama noče tujega ozemlja

Moskva, 24. avg. k. Sovjetski krogi so pojasnili stališče Rusije po novem položaju z Nemčijo tudi glede na pomisleke in strah, ki so ga imele in ga še imajo manjše Rusiji sosedne ali bližnje države. Sovjetski krogi zatrjujejo, da je strah malih držav brez podlage. Na račun zblizanja Rusije z Nemčijo ali na račun nenapadnega pakta med Rusijo in Nemčijo ne bo trpela nobena manjša država. Rusija nikakor nima

namena žrtvovati katere izmed manjših ali sosednih držav v prid zblizanja z Nemčijo, kakor ni imela agresivnih namenov, ko je zahtevala od malih držav jamstva proti njih prostovoljni ali nasilni hitlerizaciji. Rusija, zatrjujejo sovjeti, ne potrebuje tujega teritorija in ne prakticira politike razdeljevanja vplivnih sfer in življenjskega prostora ter ne potrebuje v območju svojih mej vazalov.

Sporazum gotov

Stojimo neposredno pred objavo rezultatov

Zagreb, 24. avg. r. Kakor se doznava v tukajšnjih dobro informiranih krogih, so sredi padle vse odločitve glede hrvatskega sporazuma in je pričakovati končno razčiščenje notranjepolitičnega položaja. Sporazum je gotov in stojimo neposredno pred objavo njegovih rezultatov.

Ljubljana, 24. avg. r. Danes sta potovala skozi Ljubljano na Bled predsednik vlade Cvetković in predsednik dr. Maček. Na kolodvoru so ju pozdravili zastopniki oblasti in novinarji. Iz razgovorov z novinarji je razvidno, da bodo še danes padle na Bledu končne odločitve.

Obnova Narodnega gledališča v Mariboru

Po načrtu bivšega ravnatelja mariborske opere A. Mitrovića

Maribor, 23. avgusta. Znan je izjava bivšega zaslužnega ravnatelja mariborske opere g. A. Mitrovića, ki je dejal glede poslojpa Narodnega gledališča v Mariboru: »Splošno je mnenje, da je ravno znanost, to je popolna zamenjanost našega gledališkega poslojpa, da ga gotovi krogi ne obiskujejo.« G. Mitrović, ki je izrazil to misel, je imel gotovo prav. Nedvomno so jo že tudi drugi pred njim izrazili, pa tudi številni drugi za njim, ki najbrže za to Mitrovićev izjavo niti ne vedo. Ob 20letnici Narodnega gledališča v Mariboru je primerno, da se dotaknemo tudi tega problema, ki je sprito takšno znanost gledališkega poslojpa, kakršna je sedanja, zelo pereč in ki zbija razmišljanje zlasti v krogih ljubiteljev našega gledališča.

Neumestno bi bilo odrekati Mariboru kot območju mestu z visoko razvito gledališko kulturo nezgodno potrebo po primernem reprezentativnem gledališkem poslojpu. Prav za prav bi morali misliti na to od vsega začetka oni, ki so v osvobodnem Mariboru ustanavljali, pripravljali in gradili naše narodno gledališče, to da težkoče in druge skrbi so zaposlile tvorce mariborskega Narodnega gledališča v drugo smer, medtem pa je že prišla splošna gospodarska stiska, ki je onemogočila vsakršno pobudo v tem vprašanju.

Tako je minilo 20 let. Izostala je celo objavljen in že pripravljena delna predstava ter preureditev Narodnega gledališča. Ko motrimo to zavlačevanje, pa se nam skoraj dozdeva, da bi bilo nemara primernejše, misliti na istočasno temeljito obnovo vsega gledališkega poslojpa in sicer na osnovi znanega načrta in predloga svoječasnega ravnatelja mariborske opere g. Andreja Mitrovića.

Med tem se je sicer v poslojpu že marsikaj spremenilo. Druga vloga iz Gledališke ulice ni več. Koncertna dvorana je bila dodeljena študijski knjižnici. Spodnja dvorana pripada Ljudski univerzi. Navzlic temu pa je ostala glavna Mitrovićeva samisel. Glede na vhod z Miklošičeve ulice je ostal od prvotnega Mitrovićevega načrta aktualen predvsem nov, razširjen glavni vhod z odstranitvijo stene k prostoru Ljudske univerze. V tem primeru bi morali seveda misliti na premetitev Ljudske univerze drugam. Po Mitrovićevem načrtu bi namreč prišli vsi ti prostori v prid potrebam Narodnega gledališča, kar velja v gotovi meri tudi za prostore bivše uradniške menze. Ti prostori bi bili potrebni predvsem zaradi tega, ker so medtem izpadli iz Mitrovićevega načrta skoraj vsi prostori v prvem nadstropju, ki pripadajo sedaj študijski knjižnici. Vsi prednji prostori v pritličju naj bi se okusno in smiselno tako preuredili ter poraz-

delili, da bi bili uporabljeni za foyer, buffet, dnevno in večerno blagajno, sprejemnico, pisarno uprave in seveda tudi za poseben, ličen prostor za kladilce, ki bi pod nobenim pogojem ne smeli postajati na razširjenem hodniku. Posebno poglavje tvori vprašanje garderobe za občinstvo, ki bi se tudi morala preurediti ter razširiti. Glede na takšno porazdelitev sredstev pritihihih prostorov odpade marsikaj iz sedanjega načrta delne predzide in preureditve prostorov na zadnji strani, seveda le v dobro tehniški potrebam glede dvorane za vaje, odnske garderobe, gledališke skladišča itd.

V gledaliških prostorih samih to je na odru, ložah, balkonih, dvorani za občinstvo itd. bi zaenkrat ne bile potrebne bistvene preureditve, ampak morebiti le manjše korekture v vrhno pridobitev prostora. Predvsem pa je treba misliti vsaj na delno preureditev galerijskih prostorov, zlasti glede na izhodnosti.

Kot vnanji okras bi bila potrebna pred vhodom primerna simbolizacija Talije, zvečer pa primerna razsvetljava. Seveda bi se moralo poslopje prebiti in v fasedi prenoviti. Mitrovićev načrt nam kaže, da je mogoče z razmeroma skromnimi sredstvi zagotoviti našemu Narodnemu gledališču reprezentanco znanju podobno in v streho.

S takšno obnovo gledališkega poslojpa bi bilo odloženo vprašanje gradnje novega gledališča, ki bi stalo okoli 12 do 13 milijonov dinarjev. Težko bi bilo namreč v središču mesta dobiti prostor, ki bi bil primernejši od sedanjega. Rezervirani prostor ob Prešernovi ulici je glede na raztegnjenost Maribora precej odročena, predvsem za številne gledališke abonente iz magdalenskega mestnega okraja. Ob 20letnici Narodnega gledališča v Mariboru moramo računati s psihološkim dejstvom, da bodo ljudje v prenovljeni reprezentativnejši gledališči rajši zahajali. Mislimo pa tudi na to, kako iz nacionalno kulturnih razlogov dvigniti pomen gledališča. Obnovljeno gledališče bo v tem pogledu nedvomno najboljšo propagandno sredstvo.

Mariborski mestni občini pripadajo v njenem delokrogu in poslanstvu tudi pomembne kulturne naloge. To je pokazala mariborskega mesta občina že pod županovanjem prvega slovenskega župana v Mariboru g. Viktorja Grčarja, ko so se ustvarili temelji sedaj stalno razrastli, reprezentativni študijski knjižnici, ki obsega danes že preko 40.000 zvezkov in ki je med najpomembnejšimi žarišči mariborskih kulturnih prizadevanj. Zagotovitev opisanega Mitrovićevega načrta pa bi bila od strani mariborskega mesta občine kot lastnice poslojpa najlepše, najdotestnejše voščilo ob 20letnici ustanovitve in vzornega ter plodonosnega delovanja Narodnega gledališča v Mariboru.

Politični obzornik

„Mi in radiofonska vojna okrog nas“

Pod tem naslovom objavlja izredno zanimiv in poučen članek beogradska revija »Narodna odbrana«. Pisec tega članka P. Milošević izjavja: »Ni dvoma, da je postala radiofonska v sodobnosti eno najučinkovitejših sredstev obveščevanja in s tem v zvezi tudi propagande. Preko električnih valov se prenašajo dane predavanja, glasba, vseh vrst zabave, kulturna in politična propaganda, skrbi se za ojačanje narodne zavesti, prav tako pa se seje laž in defetizem v državah, ki so jih nasprotniki vzele na piko. Ker pa električni valovi prihajajo v vsak kotiček zemlje, kjer jih sprejemajo zelo precizni aparati je jasno, da predstavljajo radiofonska za gotove države pravo in dejansko nevarnost in pomenja za nje toliko, kakor da bi imele stalnega in nepremičnega sovražnika pred vrati. Posebno važnost imajo v tem pogledu emisije na kratkih valovih, katerih radius je največje in ki se dajo dirigirati v raznih pravcih. S pomočjo teh kratkovalnih emisij, katerih število tako rekoč vsakodnevno narašča, je mogoče doseči največji učinek (efekt). Njih se danes poslužujejo vse države in preko njih se odvijajo tri četrtine celokupne propagandne službe poudin držav, zlasti v zadnjem času, ko je politična napetost dosegla vrhunec. Na ta način se povsod okrog nas vodi pravcata radiofonska vojna kot nekaka predgra in avod v dogodke, ki vsak trenutek morajo ali morejo nastati...«

Pisec nato govori o državah, ki so se prve jele posluževati radiofonije. Prva je bila Sovjetska Rusija, tej pa so sledile Nemčija, Italija, Amerika in Japonska. Najdovršenejšo radiofonsko industrijo ima Italija, ki izkorišča Marconijeve izume, kakršnih nima nobena druga industrija. Kljub temu pa pripada prvo mesto v radiofonski industriji Nemčiji, ki ima danes 65 radioemisijstskih postaj, izmed katerih jih je 47 na kratkih valovih. Nemška radiofonska služba oddaja vesti razen v nemškem jeziku še v angleškem, francoskem, španskem, portugalskem, holandskem, italijanskem, češkem, slovaškem, madžarskem, poljskem, srbohrvatskem, arabskem in še v nekaterih afriških jezikih. Rusija ima, kolikor je znano, 43 radiopostaj, izmed katerih imajo nekatere ogromno kapaciteto, ki daleč nadkriljuje kapaciteto ostalih stanic v Evropi in Ameriki. Pretežna večina teh stanic je na kratkih valovih. Emisije se vrše v skoraj vseh evropskih jezikih, poleg tega pa še v turškem, arabskem, hinduskem, kitajskem in japonskem jeziku. Prav tako izvrstno ima organizirano radiofonsko službo tudi Italija. Emisija se vrši skoraj v vseh evropskih jezikih, poleg njih pa še v japonskem, hinduskem, bengalskem in v esperantskem jeziku.

Ko je pisec ugotovil, da sta v izkoriščanju radiofonije najbolj zaostali Francija in Anglija, ki sta žele v zadnjem času pričeti z emisijami v tujih jezikih, nadaljuje: »Ob velikih narodih se trudijo tudi mali narodi, da bi s pomočjo radiofonije seznanili svet s svojimi težnjami in bi po možnosti vplivali na njegovo razpoloženje. Med temi narodi zavzemajo vsekakor prvo mesto Madžari, ki se na vse načine trudijo, da bi v svojo propagando pridobili svetovno javnost na svojo stran. Popolnoma pasivno stališče pa zavzemajo v tej stvari radiofonski vojni nekatere države, ki se zadovoljujejo s tem, da dajejo o svoji domovini in o svojih težnjah samo suhe časopisne informacije. To so Turčija, Rumunija, Grčija, Bolgarija, Jugoslavija, skandinavске države in Švica... Povsod okrog nas se torej vodi in besni prava radiofonska vojna. To je dejstvo, s katerim je treba računati. Naša država je — in še kako — prepletena od valov vseh mogočih dolžin in od teženj raznih narodov, ki se udeležujejo te tekme. Naša javnost ima torej vsak dan priliko, da posluša in čuje razne vesti, ki so v bistvu daleč od resnice in kdo ve, zakaj so oddane. V teh vesteh se morda nahaja tudi nekaj resnice, mnogo pa je tu takega materiala, ki je daleč od tega, da bi služil našim interesom. Zlasti mnogo je takih vest, ki so preračunane na to, da širijo mržnjo in defetizem, ubijajo vero v lastno moč in rušijo mir in red. Vse te vesti je treba sprejemati s skrajno opreznostjo. Vsa ta propaganda naj nas ne moti v naši ravnodušnosti. Najmanj pa sme vplivati na naše razpoloženje in na razpoloženje našega naroda, ki ve, kje mu je mesto, kakšne so njegove želje in potrebe!«

O Jelačićevem spomeniku

Jelačićev spomenik v Zagrebu pozna vsakdo. Ban Jelačić sedi na konju, v iztegnjeni desni dlančici sabljo in kaže z njo proti severu — proti Mačarski. Pa se je pojavil nekdo, ki mu ni bilo po volji, da bronasti Jelačić kaže s sabljo proti severu, in je predlagal, naj bi se spomenik okrenil tako, da bi Jelačić s sabljo kazal proti — zahodu. In ta predlog je zagledal luč belega dne v klerikalni »Hrvatski straži«. Z ozirom na to piše beogradska »Nezavisna tribuna«: »V Zagrebu na Jelačićevem trgu stoji znameniti spomenik bana Jelačića. Desetletja že ta spomenik stoji na svojem mestu in nikomur se ni bil na poti niti on, niti smer, v katero kaže. Sedaj pa je »Hrvatska straža« smatrala za potrebno, da napravi tole »duhovito aluzijo«: »Mislimo, da bi mogli severna in južna stran zediniti se za kompromis, s katerim bi bili zadovoljni vsi Zagrebčani, to je, da se Jelačićev spomenik obrne proti strani iz koje sune žarko istice«. — Ne da bi hoteli ocejnjevati pesniško figuro o »suncu, koje žarko istice«, hočemo samo ugotoviti, da bo »duhovitost« imenovanja zagrebskega lista težko našla odziv med zagrebskim meščanstvom, ki je na srečo mnogo boljše in pametnejše, kakor gotovi gospodje pri »Hrvatski straži«. Sicer pa ti gospodje tudi dobro vedo, kako malo vpliva imajo na Zagrebčane kljub vsem naporom, da dajo sebi videz, kakor da bi politično kaj pomenili.«

Borzna poročila.

Carin, 23. avgusta. Beograd 10.—, Pariz 11.725, London 20.725, New York 442.75, Bruselj 74.90, Milan 23.30, Amsterdam 237.50, Berlin 177, Praga 15.05, Varšava 83.40, Beča 5.40, Bukarešta 3.25.

Inserirajte v »Sl. Naroda«!

Odmev po svetu:

London: Kdo je kriv?

Angleška javnost zvrča krivdo na Chamberlaina, češ da ni znal doseči potrebnega zaupanja v Moskvi

London, 24. avgusta. e. Čeprav nihče ne poskuša braniti postopanja Moskve, se vendar nekateri trudijo, da bi to nekako pojasnili. Angleži imajo v politiki vedno dovolj samokritike. Mnogi za to, kar se je dogodilo, vračajo odgovornost na politiko sedanje angleške vlade. Predsednik Chamberlain, kakor pravijo, ni kazal nikoli posebne navdušenosti za Rusijo. Koncesije so se v resnici dajale, toda vedno po dolgem čakanju in nikdar v zadostni meri. Angleška vlada se ni potrudila, da bi razbistnila dvome, ki so obstojali v Moskvi napram načrtom in intencijam njene zunanje politike. Stalin najbrž ni bil prepričan, da Chamberlain iskreno želi popoln sporazum in sodelovanje z Rusijo. V Moskvi se je čisto izražala bojazen, da angleška vlada

izkorišča pogajanja z Rusijo, da bi izvršila pritisk na Hitlerja. V primeru, da bi se Anglija sporazumela z Nemčijo, bi bila morda Rusija spet izključena. Naposled pa tudi niso v Rusiji izgnili z vidika, da sta hoteli Anglija in Francija Rusijo pridobiti za eventualno vojno v Evropi, v kateri bi Rusija morala najbrž plačati največjo ceno. Zato ni čudno, da vse koncesije, ki so se ponujale Rusiji, niso bile dovolj sozmerne napram temu, kar je na drugi strani ponujala Nemčija. Nemčija je tudi ponujala obsežne koncesije in edino, kar naj bi Rusija storila v zameno, je bila zahteva, da se ne vmeša in ne angažira v naprej proti Nemčiji v eventualni vojni velesil. V taki dilemi torej izbira Rusije ni bila težka niti ne nerazumljiva.

Pariz: vpoklic 700.000 rezervistov

Francija je pripravljena na vse

Pariz, 24. avg. br. V Parizu so vest o sklenitvi nemško-ruskega pakta sprejeli docela mirno, ker so s tem že računali. Pač pa so bili v odgovor izdani obsežni varnostni ukrepi, tako da je Francija pripravljena za vsak primer.

Čeprav niso bila izdana nikakršna službena obvestila o ukrepih glede narodne obrambe, ki so bili sklenjeni na seji ministrskega sveta, je vendar javnost obveščena, da so bili izdani nalogi za najstrožjo pripravljenost za varnost države. Dejstvo, da se je ministrski predsednik Daladier dolgo telefonično razgovarjal z vrhovnim šefom francoske vojske, generalom Gamelinom kaže, da so ti ukrepi v glavnem vojaške narave. Na novo je vpoklicanih 700.000 rezervistov. Po pariških ulicah in na železniških postajah je zopet opaziti na tisoče vojakov, ta-

ko kakor ob lanskim septembrski krizi. Dozda pa še ni potrjena vest, da bo sklican francoski parlament, vendar je predsednik skupščinskega odbora za zunanje zadeve sklical ta odbor, da mu poroča o mednarodnih dogodkih.

Pariz, 24. avgusta. Francoska vlada je izdala dekret, ki omogoča rekvizicijo avtomobilov, konj in drugih prevoznih sredstev za primer potrebe.

Poziv Francozom v Nemčiji, naj takoj odpotujejo

Berlin, 24. avgusta. c. Francoski poslanik v Berlinu in francoski konzulat v Nemčiji so izdali francoskim državljanom navodila, da do nocoj zapustijo Nemčijo. Angleškim in poljskim državljanom zaenkrat taka navodila še niso bila izdana.

Rim: popolna sprememba v Evropi

Sedaj se bo pričel graditi nov mir

Rim, 24. avgusta. e. V zvezi z zaključkom pakta o nenapadanju med Nemčijo in Rusijo smatrajo rimski merodajni krogi, da je s tem dosežena popolna sprememba politične, vojaške in psihološke situacije v Evropi. Italijanski tisk poudarja, da predstavlja ta pakt značilen prispevek za uspešno izvajanje politike, katere cilj je, da se da evropskemu kontinentu nova ureditve. V tem ne morejo nikake ideološke razlike ovirati orientacije posameznih držav, katere lahko ne glede na svojo notranjo politiko uspešno uveljavijo v zunanji politiki samo one smerice, ki so v soglasju za dobre politične in gospodarske interese ne samo teh držav, temveč vse Evrope. Ta politika se odpira državam osi Rim—Berlin, kakor vsem drugim državam, ki so naklonjene tej politiki, da Evropi zagotovijo pozitiven mir na podlagi popolne odgovornosti in mednarodne solidarnosti.

Vojaški dopusti v Belgiji ustavljeni

Bruselj, 24. avg. e. Od danes do nadaljnjega odredbe so ustavljeni vsi dopusti za belgijsko vojsko, razen v nujnih primerih. Vojaki, ki so pa že na dopustih, ne bodo vpoklicani na povratek k svojim edincom.

DN se že seli?

Pariz, 24. avg. e. Iz Ženeve poročajo, da se tam mnogo govori o usodi mednarodnih institucij, ki se tam nahajajo. V primeru vojne bi se Društvo narodov iz Ženeve preselilo v Vichy v Franciji. Prav tako bi se tjakaj preselili tudi mednarodni urad za deko.

Zavarovalnice povikujejo premije

New York, 24. avgusta. c. Ameriške zavarovalnice so povikale premije za vojni riziko za prevoz tovarov v Italijo in Nemčijo na 20-kratno vsoto.

V Berlinu ne verujejo, da bi Poljska popustila

Berlin, 23. avg. z. V berlinskih diplomatskih krogih čaka sedaj, kakšno bo vpliv nemško-ruskega pakta na Poljsko in na obe zapadni vojski. V Berlinu sijo dvomno, da bi se Poljska umaknila in mišlja, da bo zlasti odločila vsako zahtevno po sklenitvi tega znanega pakta.

Atentat na predsednika Bolivije

La Paz, 23. avg. br. Danes je bil izvršen atentat na predsednika Bolivije Buscha, ki je bil smrtno nevarno ranjen. Znano je, da se je Busch pred meseci s prevratom poslastil oblasti v Boliviji. Busch je nemškega pokolenja. Imel je namen, da uvede v Boliviji fašistični režim.

London, 24. avgusta. c. Predsednik Bolivije polkovnik Busch je podlegel včeraj sedobljeni ranli. Po zadnji verziji je prišlo do strel, ki je bil nanj sprožen, nesrečnemu naključju.

MIROVNI APEL BELGIJSKEGA KRALJA

„Vsi, od katerih je odvisen nadaljnji razvoj dogodkov, naj podrede svoje spore mirni rešitvi, ako nočejo, da bosta propadli evropska civilizacija in svetovno gospodarstvo“

Bruselj, 23. avg. e. Ob priliki zaključne konferenice severnih držav je imel danes ob 20. belgijski kralj Leopold III. iz kraljeve palače sledeči nagovor po radiu:

Na diplomatski konferenci, ki se je vršila v Bruslju med zastopniki sedmih držav Belgije, Nizozemske, Danske, Norveške, Finske, Švedske in Luksemburga, je bilo sklenjeno, da podam v imenu poglavarjev vseh teh držav skupno izjavo. Svet živi v času največje napetosti, tako da je normalno sodelovanje med narodi postalo nemogoče. Velike sile se na vseh straneh oborožujejo

in pripravljajo za mogoči konflikt. Male države se morajo bati, da bodo proti svoji volji potegnjene v ta konflikt z vsemi strašnimi posledicami, ki jih utegne imeti. Svet je v nevarnosti gospodarskega propada. Konflikt, ki se pripravlja, mora povzročiti, da Evropa propade z vso svojo civilizacijo. Javno mnenje v vseh državah se zaveda strašne nevarnosti, vda pa se vedno bolj mnenju, da je usodepolni konflikt neizbežen. Te stališče resignacije moramo pobiti. Ni naroda, ki bi se hotel pogosti v vojno, ali ki bi hotel drugemu vstati neodvisnost. Najhujšemu se je

še mogoče izogniti. Toda če politiska in odločitev mora priti hitro. Življenjska pravica za narode mora biti postavljena na solidno in moralno bazo. Samo tako je mogoče očuvati mir. V imenu poglavarjev vseh tukaj zbranih držav izjavljam, da upam, da tisti, ki je od njih odvisen razvoj dogodkov, podrede spore mirni rešitvi in se odločijo za mirne diskusije. Izražam upanje, da bodo drugi sledili iniciativi, ki smo jo ravno dali. Jutri bodo milijoni ljudi v tem upanju z nami. Naj odgovorni vodje to dejstvo upoštevajo. Dvomi, strah in napetost vladajo nad svetom.

DNEVNE VESTI

— 370 naših rojakov iz Nemčije nas obišče. Centralna zveza jugoslovnskih katoliških in narodnih društev v Nemčiji je priredila potovanje naših izseljencev v domovino. Danes so odpotovali iz Duisburga, na Jesenice pa bodo prišli jutri ob 8.19. Ustavili se bodo na Bledu, kjer bodo ostali do 14. V Ljubljano bodo prišli jutri okrog 17. Večina gostov bo prenočila v Ljubljani, na svoje domove v druge kraje pa bo odpotovala v petek. Izseljenci, ki nas obiščejo, prihajajo iz naslednjih nemških industrijskih krajev: Meerbeck, Osterfeld, Hamburg, Gladbeck, Hiltthausen, Hoberg in Lintfort.

— Se nekaj o poštiankanju in pocenitvi sladkorja. Dodatno k poročilu o zakasneli dobavi sladkorja po državnih sladkornih tovarnah smo obveščali, da bodo dospeli že julija meseca plačani vagoni sladkorja tik pred 1. septembrom t. l., namreč tik pred pocenitvijo sladkorja, kar pomeni, da bodo trgovci izgubili pri vagonu po 5000 din poleg obresti od 300dnevega predplačila. Trgovski krogi pričakujejo, da se bo razlika državne prošaraje 50 par od kg odpisala od vseh sladkornih zaloz z dnem 1. septembra, kakor se je prakticalno v času, ko je bila državna trošarina povisana. Priporočljivo bi bilo, da to vprašanje merodajni krogi takoj urede ter o tem javnost obvestijo, da ne bo nepotrebnega razburjenja.

— Jugoslovnski zdravniki, organizirani v Jugoslovnskem zdravniškem društvu, se bodo zbrali 8. in 9. oktobra t. l. na rednem letnem običnem zboru. Kongres bo obravnaval poleg stanovskih vprašanj tudi znanstvene predmete. Predvsem bo posvečen vprašanju vitaminov. Natančni program bodo dobili zdravniki v kratkem. V Ljubljani se je v okolišju Slovenskega zdravniškega društva osonoval posebno pripravljajni odbor, ki bo vse potrebno pripravil za sprejem gostov, za kongresna zborovanja in za poučne izlete. Slovenski zdravniki naj se z vprašanji in prijavami obračajo na odbor Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani (obča drž. bolnica).

— Tragična smrt računskega svetnika Adama Sertiča. Dne 11. julija t. l. je »Slovenski Narod« poročal med dnevnimi vestmi, da je zagrebški računski svetnik Adam Sertič skočil v Savo. Njegova gadovda, ki je šele te dni prišla v Ljubljano in zvedela za omenjeno notico, nas je obvestila, da informacija ni točna. Gosp. Adam Sertič, ki je bil polnih 35 let računski uradnik pri mestnem poglavarstvu v Slavonskem Brodu, je na dan svoje smrti dne 5. julija prišel kakor po navadi mirno iz urada. Proti večeru so se podal na prikljubni sprehod ob Savi in se stopil tudi v čoln. Ribiči so ga videli v čolnu nihče pa ni bil priča, kako se mu je primerila usodna nesreča. Šele štiri dni po utopitvenju so ga našli 30 km daleč od Broda, pri vasi Svilažu. Prepeljan je bil v Slavonski Brod, kjer so ga pokopali. Zapustil je vdovo, ki je po rodu Slovenka iz ugledne ljubljanske družine Medvedovih.

— Zelenica Ustiprača—Foča bo 17. septembra izročena svojemu namenu. Dela na ozkotini železnici Ustiprača—Goražda—Foča so v glavnem končana in 17. septembra jo bodo slovesno otvorili. Nova proga bo prava turistična privlačnost, ker je položena v kanjonu Drine. Ta kanjon je izredno lep ter bo proga držala v resnici skozi najlepšo pokrajino v naši državi. Delo je zahtevalo premagovanje izrednih terenskih težkoč in zgrajenih je bilo mnogo tunelov in mostov.

— Zaradi stavke mizarskih pomočnikov v Zagrebu ogrožen zagrebški velesejem. Zagrebški mizarski pomočniki so začeli pred dnevi stavkati, ker ni prišlo do sporazuma med njimi in podjetniki zaradi sklenitve nove kolektivne pogodbe. Ker se v Zagrebu prav sedaj pripravljajo na jezenski velesejem, so priprave zaradi mizarske stavke znatno ovirane. Mizarski pomočniki pa so najbrže prav zaradi tega začeli stavkati, ker je sedaj upanje, da se bodo morali močnejši z njimi sporazumeti. Prireditelji zagrebškega velesejma se boje, da se bodo priprave zaradi mizarske stavke zavlekle.

— Tramvaj ji je odrezal obe nogi. Včeraj se je v Zagrebu na Medveščaku vrgla pod tramvaj 20letna služkinja Emica Rački, ki je bila zaposlena v neki kavarni na Kralja Petra trgu. Nudil se je strašen prizor: tramvaj je dekletu odrezal obe nogi ob bokih. Kri je bila iz strašnih ran tako silno, da je dekletu skoraj izkrcavalo že na samem kraju nesreče. Prepeljali so jo na kliniko, vendar ji niso mogli več pomagati in ponoči je že umrla. Samomor je izvršila zaradi tega, ker jo je gospodar odpustil iz službe.

— Investicije za novo tovarno sladkorja bodo znašale okrog 100 milijonov din. Po novi uredbi o zgraditvi državne tovarne sladkorja v šabcu bo finančni minister najel pri Drž. hipotekarni banki posojilo 100 milijonov din za novo tovarno sladkorja. Nova tovarna bo imela 1000 vagonov sladkorja kapacitete na leto.

— Če imate radijski sprejemnik, morate imeti tudi dobro urejvano radijsko revijo, ki vas bo obveščala o vseh važnejših dogodkih po radijskem svetu in vam nudila skrbno sestavljen pregled oddaj vseh evropskih radijskih postaj na dolgih, srednjih in kratkih valovih. »Naš val« izpolnjuje vse zahteve, še tako razvignega radijskega naročnika, poleg tega pa prinaša v vsaki številki tudi obilo zanimivega in zabavnega branja. Številka »Našega vala« za prihodnji teden objavlja obširnejše poročilo o podraževanju radijskih oddajnih postaj v Beogradu in Zagrebu, zabaven podkast »Nemi Armande«, rubriko »Radio in televizija«, in »Kotiček za smeh«, poleg tega pa tudi obširen pregled aktualnih filmov. Mesecna naročnina na »Naš val« znaša samo 10 din, naroča pa se pri upravi v Ljubljani, Knašjeva ulica 5, kjer dobite na ogled brezplačno številko. Že v kratkem bo »Naš val« začel objavljati zanimiv roman, ki ga bo prevajal znani pisatelj Gustav Strniša. Pohitite torej z naročilom.

— Harry Piel prisel v Zagreb. Nemška filmska skupina na čelu z znanim igralcem Harry Pielom, ki je v soboto prišla iz Berlina v Split, se je pripeljala v Zagreb. Igralci se bodo mudili v Zagrebu le malo časa, nakar se bodo vrnili v Split, kjer bodo napravili posnetke za novi Harry Pielov film.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo stanovito, pretežno jasno in toplo vreme, možnost krajevnih neviht s kratkimi nalivi. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Beogradu 33, v Splitu 32, v Zagrebu 29, v Kumboru in na Rabu 28, v

Mariboru, Sarajevu in Dubrovniku 27, v Ljubljani 26,7 in na Visu 24 stopinj. Dnevi je kasal barometer v Ljubljani 764,7, temperatura je znašala 13,4.

— Vpisovanje v enoletno državno priznano trgovsko učilišče »Christofor učni zavod« — s pravico javnosti — Ljubljana, Dobrebranska cesta št. 15 se vrši dnevno dopolne in popoldne. Solška izvestja in novi ilustrirani prospekti brezplačno na razpolago pisemno ali osebno. — Največji in najmodernejši zavod te vrste v državi. Novo solsko poslopje! Edinstvena strojevnica s 50 pisalnimi in računskimi stroji. Zavod je potrjen od ministrstva. ima pravico javnosti (veljavnost izpraveval, rodbinske doklade, železniške karte) Solnina zmerza. Zahtevajte prospekt!

— Uprava rudnika Trepče namerava začeti najemati delavce. Poročali smo, kako veliko vzemirjenje je zbudila med našimi gospodarskimi krogi ter delavstvom ustavitve dela v našem največjem rudniku svina v Trepči. Do spora je prišlo, ker podjetje ni hotelo pristati na zahteve delavstva po zboljanju delovnih pogojev, delavstvo pa tudi ni hotelo popustiti. Zato je uprava podjetja v Londonu ustavila povsem obratovanje, da je kazalo, kakor da v rudniku daljša časa ne bodo delali. Sedaj poročajo iz Beograda, da namerava podjetje zopet najemati delavce. Delavske organizacije so opozorile delavce, naj vztrajajo pri svojih zahtevah, čeprav jih bo podjetje najelo.

— Nov izum v ribištvu. V Splitu se že dalje časa mudil Vinko Lepše, izumitelj posebne priprave za ribolov globoko pod morak gladino. Izumitelj je imenoval svoj izum »polip«. Od njegove naprave si obetajo zelo mnogo. Bistvo izuma je, da se posebna, hermetično zaprta naprava spusti z ladje v morje, v globlino, kolikor je pač potrebno. Okrog te naprave je namočena na obrobo posebna mreža, ki se avtomatično razširi in zapira. Iz naprave ribič privlači ribe s posebno svetilko. Izumitelj je dobil za polikuse podporo kmetijskega ministrstva. V tork je izumitelj že delal polikuse v kaštelanskem zalivu.

— Slab poletni ribolov na Jadranu. Letošnji poletni ribolov je bil zelo slab. Zaradi tega so se sardale znatno podražile. Tovarne za konzerviranje rib zelo povprašujejo po blagu in tako so se sardale se-

Pred otvoritvijo škočjeloškega muzeja

Razstavni prostori urejeni - Slovesna otvoritev v nedeljo

Skočja Loka, 23. avgusta. Novo kulturno ustanovo bo dobil škočjeloški okraj v nedeljo, ko bo otvorjen muzej. Muzejsko društvo se je lotilo stvari iz izredno spretnosti, saj je po kratki dobi dveh let pristopilo k dejanju, ki terja mnogo znanja, preudarnosti, potov, pa tudi denarja. Muzejsko društvo je našlo primerno zavetje v mestni hiši na Mestnem trgu, v drugem nadstropju, kjer so odločene spominom naše preteklosti štiri sobe. Muzej bodo imeli tedaj v ruci škočje Loke, kar bo toliko bolj omogočalo, da si ga bo lahko vsakdo, ki bo imel v našem staroslavem mestu opravka, tudi ogledal.

Ob otvoritvi muzeja bo slovesnost, ki bo zbrala v svojem krogu naš kulturni svet, vse, ki znajo ceniti prizadevanja, kakršna so izšla iz MD. Ob 11. bo sprejem gostov, takoj zatem pa bo v prostorih mestne posvetovalnice slavnostna seja, ki se je bodo udeležili predstavniki uradov, oblasti, organizacij, društev in članstva MD. Po seji bo ogled razstavnih prostorov. Muzej bo potem našli javnosti dostopen za malenkostno vstopnino, ob nedeljah in praznikih. Smotrna urejenost razstavnih prostorov je opazljiva takoj pri vstopu v muzej. Predvsem je zanimiv oddelek za mali kruhek, kjer vidimo vsakovrstne modele, pa tudi oblike malega kruhka z vso raznolikost in

Iz Kranja

— Sportni dan v Kranju je navzlic trenju v odboru SK Kranja uspel proti pričakovanju, kar bo vsakekro zaslugu tistih, ki so se pravčasno uvideli, da medsebojna osebna nasprotstva ali pa privatna obračunavanja le škodujejo zdravemu razvoju sporta v Kranju. To dejstvo bi morali vzeti na znanje enkrat za vselej vsi tisti, ki so se s prevzemom svojih funkcij v odboru SK Kranja moralno obvezali, da bodo po svojih močeh in svojem znanju sodelovali pri delu za razvoj in popularizacijo sporta v gorenski metropoli. Vsaokmur je namreč jasno, da morajo sporom v odboru neobhodno slediti spori pri izvršjočem članstvu in medsebojna nerazumevanja ali pa celo nasprotstva v moštvi. Najboljši dokaz za to je porazen rezultat nedeljskega srečanja nogometaših moštev SK Zeleničarja iz Maribora in SK Kranja. Potem ko je kranjsko moštvo ob moncu prvega polčasa vodilo s 3:0, je SK Zeleničar v drugem polčasu potresel kar petkrat kranjsko mrežo in dosegel tako za domačine naravnost porazen rezultat 5:3. Ogorčenost publike je povsem razumljiva, zato svetujemo prav prijateljsko odboru in delujočemu članstvu, da si ne zapravi lahkomiselno še preostalih simpatij občinstva, ker se sicer z zgodi, da bo izginilo zanimanje za sport še pri tistih premožnih gledalcih, ki že leta in leta motrijo vse kranjske nogometne prireditve iz za varnih ograj in plotov — brezplačno! Po končanem sportnem programu je bil na prijaznem vrtu hotela »Stara postaja« prijeten družabni sejanek sportnikov, ki je bil dobro obiskan in kjer je vladalo pravo prijateljsko razpoloženje. Upamo, da so bili pri tem izglajeni tudi vsi notranji spori SK Kranja in da bo nadaljnje delovanje tega našega edinega sportnega kluba rodilo uspešnejše in trajnejše rezultate.

— Kdaj bomo dobili novo pošto postopje? Vprašanje novih poštovih prostorov v Kranju je aktualno že najmanj deset let; debata o neprimernosti sedanjih, ki ovirajo ne samo nemoteno poslovanje in nasprotujejo najenostavnejšim predpisom ljudske higijene, je odveč za vsakega, kdor si ogleda stanje stvari na mestu. Zemljišče za novo pošto zgradbo je kranjska občina podarila že davno poštni direkciji in potem pridala še dvakrat precejšnje kose dragocene zemljišča brezplačno, toda vse pod pogojem, da se začne s gradnjo še letos. Naštiro so že davno gotovi in uradno ter poluradno so že nešteto krat zatrjevali, da

daj podražile v Dalmaciji že pri nakupu na debelo na 5,5 din. — Nečreže v Dragomlju so se včeraj splašili Mariji Kraljevi konji. Kraljeva, ki je imela poleg sebe na vozu tudi sina Ivana, je skušala konje ustaviti, kar pa se ji ni posrežilo. Mati in sin sta na ovirku padla z voza in se hudo poškodovale. Pocestnikov sin Jože Boršček iz Litije je smotil padel s senega voza in si zlomil levo nogo. Na Celovski cesti, blizu remise, je včeraj popoldne podri neman avtomobilist 52letnega žagaria Franca Albrehta, Albrehta, ki je utrpel hude poškodbe po životu in na glavi, so reševalci odpeljali v bolnico.

Iz Ljubljane

— Iz Zavrtovitev prehoda skozi Latermanov drevored. Zaradi prireditve Ljubljanskega velesejma, ki bo letos od 2. do 11. septembra, bo prehod skozi Latermanov drevored, ki vodi od spodnjega dela otroškega igrišča mimo velesejmskega paviljona proti pivovarni Union, zaprt od 28. avgusta do 16. septembra.

— Iz Promenadni koncert Turističnega odbora za mesto Ljubljano, ki bi moral biti drevi ob 18.30, je odpovedan.

— Ljubljanska drama potrebuje v novi sezoni večje število stativov. Gospodje in gospodične, ki imajo veselje do tega dela, naj se zgledajo v nedeljo 27. t. m. med 10. in 11. uro v dramskem gledališču, kjer bo imel z njimi razgovor višji režiser prof. Osič Šest.

— Iz Medvedova cesta v Šiški že skoro ni več podobna cesti. Dasi je poleg glavne Celovske ceste ena najbolj prometnih žil, posebno za tovarni promet, jo sploh ne pospaajo in je zato v vsej dolžini silno razruvana.

— Iz Parastos za pokojnim Jovom Ferjancem bo jutri v petek ob 11. v pravoslavni cerkvi.

— Iz Nove stavbe. Na Ruski cesti v Šiški je zgrajena nasproti pivovarne »Union« nova štirinadstropna hiša, ki je last kavarjara Dolničarja. Hišo je gradilo stavbno podjetje Vili Battelino. Poleg že dograjene Dolničarjeve hiše je zraven v gradnji še ena štirinadstropna hiša, ki jo zida isto podjetje. V Bogiščevi ulici na Mirju gradi stavbno podjetje Franc Furlan novo vilo ge. M. Prepeluhovi. V gradnji je več novih stavb tudi v trnovskem okraju in pa ob Celovski cesti, zgor remize.

— Iz Izgubljen je zastor (etmin krem) dne 23. t. m. dopoldne ob Emonske ceste do trdnice Reich. Zastor naj se odda proti nagradi v upravi »Slov. Naroda«.

svojeok ornamentike. Poleg skrinj, svatovske pogače, kolovrata in zibelke z intarzijami, zbija tu pozornost oddelek starih lesčerb in oddelek iz meščanskega življenja iz polpreteklo dobe. Zanimiva je zbirka iz glavnika, obrti, ki ima v škočji Loki svoj stari sloves, dolga je vrsta končne panjev, kakor je tudi izredno mnogoštevila zbirka starih listin, spisov, odlokov, zvezkov, itd. Naj omenimo, da pridejo v muzej tudi literarna izdanja pisateljev in pesnikov, ki jim je potekala roka življenja v loškem okraju. Reliéf škočjeloškega okraja, izvrstno delo učitelja meščanske šole g. Gruma, nam bo nazorno predložil naš konec sveta. Poleg raznih svetnikov imajo svoje mesto v muzeju loški cehi: kovaški, čevljarški in lončarski, ki niso zastopani samo s svojimi skrinjicami in vrči, marveč tudi z banderi. V posebni sobi bo galerija slik, znanih in nezanih avtorjev, pri čemer bosta primerno upoštevana škočjeloška slikarja Grohar in Košir.

Razstavnih predmetov je več, nego smo mogli pričakovati. Kar imamo, je ustvarila železna volja in prepričani smo, da bo prvi korak, ki ga je naredila škočja Loka v smeri zbiranja svojih starin, rodil nadaljnje uspehe.

Iz škočje Loke

— Daljnogled mu je izginil. V noči na soboto je izginil posestnik Matevžu Jugovicu na Suhi iz nezaklenjene sobe majhen, črn daljnogled, vreden nad 400 din. Tat je odnesel tudi rjav etui. Omenjeno noč je prenočeval pri Jugovici neki Ivan Ježek, izkušen za urarja, človek domovljne poštenosti, ki je bil že 28-krat kaznovan. Zdi se, da je prav Ježek posegel po daljnogledu. Jugovic je takrat takoj prijavil v iščejo orožniki sedaj Ježka, ki je izginil, kakor bi se bil vdrl v zemljo. O tatvini je bila obveščena tudi ljubljanska policija.

— Iz boleznice naših karambolov... V tork zvečer so se vračali proti domu na zapravljivišči škočjeloški postojenščak Adalbert Krulaj s soprogo Ano, gostilničar Jože Brelih in Lojzka Starmar, gostilničarjeva hčerka. Ko so se peljali po 23. milni Sirčeve tovarne v Stražiču, se je od zadaj zaletel v voz neki osebni avto. Voz je odletel naprej, postojenščak je skočil na cesto ostale pa je vrglo naprej, da so vsi popadali. Načelnikova žena je dobila lažje poškodbe po nogah. Srečnoma naključje je pripisovati, da ni bilo kaj hušjeje. Brelih Jože, ki je sedel spredaj, je vozil pravilno po desni strani ceste in v koraku. Čim je prišlo do karambola, je avto ugasnil na avtu vse luči in se odpeljal naprej, ne da bi se bil zmenil za ljudi na vozu. — Do hudega karambola je prišlo tudi na križišču ceste od Jopce proti škočji Loki. Neman osebni avto iz Nemčije je podri kolesarja. Nezavestnega so Nemci odpeljali v škočjo Loko k zdravniku, kjer je pomoreceno pozneje povedal, da se piše Obrol in da je doma iz Radeč.

Kino Matica, LJUBEZEN DR. MEIGHANA
tel. 21-24 Franchot Tone — Virginia Bruce — Maureen O'Sullivan
Ob 16, 19. in 21. uri Prekrasen film iz zdravniškega življenja v vsaj lepoti, podvigih, požrtvovalnosti in odrekanju — Obisk vsakomur toplo priporočamo!

KATARINA HEPBURN, slavna tragedinja svetovnega slovesa kakor Greta Garbo
v prekrasem filmu režiserja G. Cukorja, tvorca nepozabljenih filmskih umotvorov »Romeo in Julija« in »Dama s kamelijami« — Film za ljudi najfinjšega okusa!
KINO UNION, tel. 22-21 Predstave ob 16., 19. in 21. uri

— Obratun škočjeloške občine za proračunsko leto 1968/69 je do 25. avgusta na vpogled med običajnimi uradnimi urni v občinski pisarni.

Z Jesenic

— Pevski koncert. Pevsko društvo »Sava« na Jesenicah bo priredilo v nedeljo 27. t. m. promenadni koncert pred spomenikom kralja Aleksandra na Jesenicah. Na sporedu bodo narodne in umetne pesmi.

— Sport. V nedeljo 27. t. m. popoldne bo na igrišču Bratstva na Jesenicah prvenstvena nogometna tekma med SK Svoboda iz Ljubljane in SK Bratstvo v Jesenicah. Ker sta oba nasprotnika enakovredna in v zelo dobri formi, se obeta zanimiva in napeta borba, ki bo pritegnila vse prijatelje sporta na igrišče.

— Loterija. Sokolsko društvo na Jesenicah bo priredilo veliko loterijo. Javno žrebanje bo v nedeljo 24. septembra ob 15. v Sokolskem domu na Jesenicah pod državnim nadzorstvom. Loterija bo imela 28 glavnih dobikov in sicer: pocplnoma nov 4-sedečni avtomobil, šivalni stroj, 6 moških koles, 4 ženska kolesa, fotoaparat, 15 moških zapestnih ur, 5 ženskih zapestnih ur, blago za 5 moških oblek in še 230 drugih lepih efektivnih dobikov, v skupni vrednosti 70.000 din.

Iz Celja

— Dr. Antona Schwaba tužnik bo priredil 28. t. m. šahovski klub Gaberje v klubovem lokalu pri Permozerju. Razen članov kluba so vabljani tudi člani celjskega šahovskega kluba. Za zmagovalce so pripravljene lepe nagrade.

— Celovodna akademija bo priredila Sokolsko društvo Celje I na predvečer rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. v gledališču.

— V počastitev spomina pok. Frana Vovška so darovali dijaški kuhinji v Celju po 100 din gg. Mirko Hočevar, odvetnik v Celju, Anton Radej starešina sreškega sodišča v šmarju pri Jelšah in dr. Ivan Mak sodnik okrožnega sodišča v Celju.

— V celjske zapore so prepeljali včeraj posestnika Brinovca iz Rakovej pri Braslovcih, ker je v nedeljo zvečer v prepiru z lato prebil lobanjsko kost 25letnemu Josipu Mavhu, da je ta podlegel po škodbam.

— C S kolese je padla 27letna Antonija Vitanc delavka iz Gorice pri šmarternu v Rožni dolini, te se je potolkla po telesu.

— Umrja je včeraj na hribu sv. Jožefa 19letna služkinja Ljudmila Korent. N. p. v m.

— C Mestna občina celjska razpisuje zemljknižno izvedbo novo zgrajene ceste Lisce—Levski most ter zemljknižno izvedbo nove občinske ceste v Pristavi. Vsa pojasnila in proračunski pripomočki se dobijo na mestnem poglavarstvu v sobi št. 40.

— Oddajo dela za novi most preko Koprivnice v Komenskoga ulici razpisuje mestna občina celjska. Vsa pojasnila se dobe na mestnem poglavarstvu v sobi št. 40.

SPORT

Za kolesarsko organizacijo

Ni še dolgo, ko je »Slovenski Narod« razpisal kolesarsko anketo. K tej anketi so se priglasili nekateri kolesarji s svojimi dopisi, v katerih so navajali razne težkoče, s katerimi se morajo boriti na naših cestah. Postavljeni so bili tudi nekateri predlogi, naj bi se podvzeli potrebni koraki za omiljenje kolesarskih težkoč. Glavni izmed teh predlogov je bil, naj bi se ustanovila kolesarska organizacija, ki bi z združenimi močmi ščitila kolesarske interese, toda doslej menda še ni nobeden prišel tozadevnega dela, čeprav imamo tudi med kolesarji ljudi, ki bi bili voljni in sposobni ustvariti kolesarsko organizacijo in delati v njej za splošno korist kolesarjev. Zato vabimo vse kolesarje in kolesarke, ki se za kolesarsko organizacijo zanimajo, naj pridejo v soboto 26. t. m. ob 20. v gostilno k »Lovcu« na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste, da se pogovorimo in eventualno ukrenemo potrebne korake za ustanovitev kolesarske organizacije.

ŠAH

Nacionalni šahovski turnir

Zrebanje za finalne tekme za naslov nacionalnega mojstra je določilo naslednji vrstni red: 1. Rajkovič, 2. Rabar, 3. prof. Gabrovšek, 4. Gligorič, 5. Šiška, 6. Šorli, 7. Jerman, 8. Šubarič.

Prvo kolo se je začelo v prostorih Amaterskega šahovskega kluba. Turnir odigralo v posebni sobi, ki je ločena od gledalcev, ki jim vse partije predvajajo na demonstracijskih deskah. Prvi je dobil točko Rabar v partiji z Jermanom. V slovenski obrambi je črni naredil napako, ki jo je Rabar takoj izkoristil in prišel v boljši položaj. Ko je Jermanu grozila izguba figure, se je vdal. Gligorič in Šiška sta igrala ortodoksni damski gambit. Šiška ni igral dobro sredinske, zaradi česar je prišel beli v prednost. Nastala je končnica, ki jo je Gligorič odločil sebi v korist. Šiška je tudi v izločilnem turnirju podlegel mlademu, šele 16letnemu Gligoriču. Huda je bila borba med Gabrovškom in Šorlijem. V slovenski obrambi sta igrala oba na zmago. Igra se je vodila na damskem krilu, po zamenjavi figur pa se je položaj poenostavil in je prišlo do delitve točke. Rajkovič in Šubarič sta igrala francosko partijo. V sredinici je Rajkovič ugrabil nasprotniku kmeta, ki mu je v končnici zadostoval za zmago.

Stanje po I. kolu: Gligorič, Rabar, Rajkovič, Gabrovšek in Šorli pol, Jerman, Šiška, Šubarič 0.

KINO SLOGA, tel. 27-30

Danes ob 16., 19. in 21. uri
UPOR V MAROKU
Misteriozni dogodki v zemlji, kjer je življenje brez vrednosti, a orožje visoko cenjeno.

Bolezniica

KOLEBAR

Danes: Četrtek, 24. avgusta katoličani: Jerne

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ljubzen dr. Meighana
Kino Union: Flirt
Kino Sloga: Upor v Maroku
Kino Šiška: Pustolovština Toma Šaviera

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murrnayer, Sv. Petra cesta 78.

SPD

Letošnji kongres Zveze planinskih društev bo v Nisu 8. in 9. septembra. Po kongresu bodo izleti planincev na Staro Planino z vzponom na Mior 2169 m, na Suvo Planino 1886 m in v Prekonoske Fecine. Nameravani so tudi izleti v bolgarske planine preko Sofije, ene skupina pa bo odpotovala preko Plodiva v Burgas in Varso ob Črnem morju. Za udeležence kongresa bo odobren 50% ob normalnih vozniš cen na železnicah. Podrobne informacije se dobe v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I. Prijavite se pravčasno.

Šolstvo

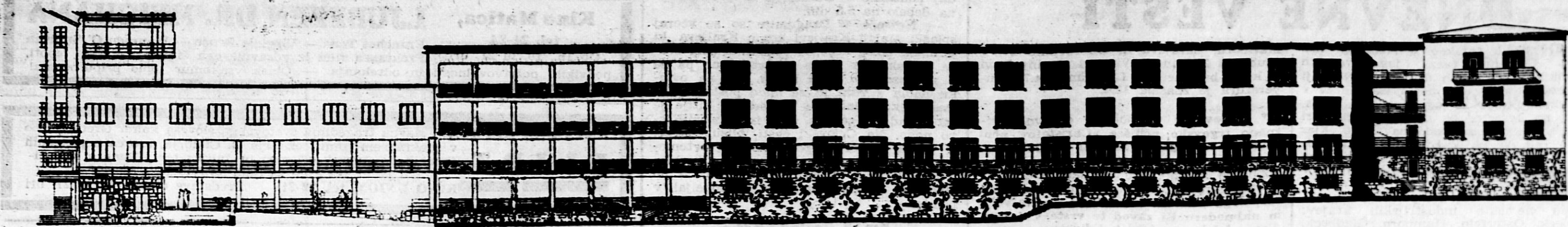
Ravnateljstvo šole Glasbene Matic v Ljubljani obvešča vse interese, da bo vpisovanje v glasbeno šolo od 1. do 4. sept. vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 17. V tork 5. sept. bo dodelitev gojencev k posameznim učiteljem in dodelitev urnika. Razpored razdelitve pouka, kakor tudi vse nadaljnje podrobnosti so objavljene na službeni deski v veži zavoda. V šoli Glasbene Matic bodo učili solopetje, klavir, violino, vse orkestralne instrumente, orgle in teoirjo.

Vpis v glasbeno srednjo šolo v Ljubljani. Vpisovanje gojencev bo od 1. do 15. sept., le v izjemnih primerih bodo sprejeti gojenci, ki se bodo javili za sprejem, do vključno 1. oktobra. Sprejemali se bodo samo redni gojenci! Novi gojenci morajo napraviti sprejemni izpit. Poleg tega so za sprejem v posamezne odseke določeni še naslednji pogoji: 1) v odsek za teoretične predmete: dovršena nižja srednja ali te enaka šola. Starost 16 do 25 let. 2) v odsek za solopetje (koncertno in operno): vsaj dovršena osnovna šola. Starost 16 do 25 let. 3) v odsek za klavir in orgle, kakor v odsek za orkestralne instrumente: vsaj dovršena osnovna šola. Starost za violino, čelo, klavir in harfo največ 16 let, za kontrabas in vse pihalne in trobljne instrumente 14 do 20 let. — Sprejemni izpiti bodo od 1. do 10. sept. Prijave novostopivših za sprejem v glasbeno srednjo šolo morajo biti izročene v pisarni najkasneje do vključno 5. sept. Podrobnosti glede vpisa so objavljene na službeni deski v veži zavoda.

— Vpisovanje v drž. dvorazredno trgovsko šolo v Ljubljani. Učenci in učenke, ki žele v š. l. 1969-40 vstopiti v I. razred, se morajo osebno javiti pri ravnateljstvu 26. ali 28. ali 29. avgusta med 8. in 12. in predložiti prijavo za vpis, ki jo dobe pri šolskem slugu in ki jo treba kolkovati v 10 din, rojstni list izpravevalo o završnem izpitu na meščanski šoli ali o nižjem tečajnem izpitu na srednji šoli, davčno potrdilo. Tisti, ki imajo na dan vpisa več nego 17 pa manj kakor 19 let, se smejo vpisati samo z dovoljenjem banske uprave. Dne 31. avgusta bo ob 10. na razglasni deski objavljen seznam sprejetih, ki se morajo definitivno vpisati dne 1., 2. ali 4. sept. ter izročiti dodatni kolek za prijavo za 40 din in plačati šolnino in vse drugo, kakor je naznanjeno na razglasni deski. — Učenci in učenke, ki se žele vpl. sati v II. razred, se morajo osebno javiti pri ravnateljstvu in predložiti a) prijavo, kolkovano s 50 din, b) izpravevalo o dovršenem I. razredu in plačati šolnino in vse drugo, kakor je objavljeno na razglasni deski.

Na državni mešani meščanski šoli v Kranju bodo popravni izpiti 31. avgusta ob 8. Vpisovanje v prvi, drugi in tretji razred bo 1., 2. in 3. septembra od 8. do 12. Dne 9. septembra ob 8. bo otvoritvena služba božja, v ponedeljek 11. septembra pa se bo pričel redni pouk.

Enoletni trgovski tečaj mestne občine ljubljanske (ustanovljen 1. 1900 s pravico javnosti pod vodstvom prof. Šica). Vpisovanje bo 9. septembra od 9. do 11. na mestnem liceu. Pogoji za sprejem: 1

Projekt dependance golniškega zdravilišča od južne strani. Povsem na levi vidimo zverni trakt, ob njem štirinadstropni del novega poslopja s ležalnici, na sredi del s bolniškimi prostori in povsem na desni stanovanjski trakt

Razvoj golniškega zdravilišča

Prva instalacija žarilne kurjave pri nas — Ekskurzija ljubljanske sekcije Udruženja jugoslov. inženjerjev in arhitektov na Golnik

Golnik, 24. avgusta
Včeraj popoldne je priredila ljubljanska sekcija Udruženja jugoslov. inženjerjev in arhitektov veliko ekskurzijo svojega članstva in interesentov na Golnik, da si ogledajo doslej eno največjih stavbnih del v tem zdravilišču. Ekskurzije so se udeležili razen številnih inženjerjev tudi člani diplomiranih tehnikov in drugi interesenti, tako da je bilo 120 udeležencev, ki so se odpeljali iz Ljubljane ob 15. s tremi avtobusi.

Na stavbišču jih je pozdravil projektant dependance inž. arh. Lado Kham in jim jedrnat ter nazorno obrazložil načrt ter ureditve dependance golniškega zdravilišča. Prizidek gradi uprava bolniškega fonda Udruženja jugoslov. inženjerjev in arhitektov. Dependanca je naraven priključek glavnega zdraviliškega poslopja na vzhodni strani ter zvezana z njim v vseh nadstropjih po zveznem traktu. Zvezni trakt gradi banovina. V tem delu novega poslopja so tudi prostori za operacijske dvorane in zdravniške prostore. Novo poslopje ima štiri etaže in kapaciteta zdravilišča se bo z njim povečala za okrog 60 bolniških postelj, tako da bo Golnik imel skupno okrog 300 bolniških postelj. Zazidana ploskev novega poslopja znaša okrog 1400 m², kar pač dovolj priča, kako velika je nova stavba. Zdravilišče z novo dependanco, razvito v smeri vzhod-zahod v rahlem loku ter odprto proti soncu, sega v dolžino skoraj četril kilometra. Vse novo poslopje bo pod streho čez kakšnih 14 dni, delno je že zdaj. Novi del sam je dolg nad 100 m.

V prizemlju bo na južni strani veliko sprejemališče, ki se ga bodo posluževali bolniki ob slabšem vremenu. V zgornjih treh etažah dependance bodo bolniške sobe in na pol odprte ležalnice za solnčenje. Vsaka etaža ima svoje ležalnice.

Največja zanimivost nove stavbe je tako zvana žarilna kurjava in prav zaradi tega je bila prirejena ekskurzija, da so si lahko

tehnik ogledali instalacije. Elemente žarilne kurjave namreč instalirajo med graditvijo pri betoniranju železobetonskih stropov. Čevl žarilne kurjave so vbetonirane v tanki plošči pod nosilno stropno konstrukcijo, tako da je instalacija povsem skrita. To je prva instalacija žarilne kurjave pri nas in instaliralo jo je domače, ljubljansko podjetje Drago Hudnik. Lahko rečemo, da je to do neke mere pionirsko dejanje pri nas, ker je doslej vladalo do te kurjave še neznanje, čeprav je izum že okrog 30 let star. Žarilna kurjava je že zelo razširjena na Češkem in precej dobro tudi v Švici, mi je pa še nismo poznali. Slovenijo je v tem pogledu nekoliko prehitel samo Beograd, kjer ima žarilno kurjavo nova otroška klinika in hotel »Majestic«. Značilnost te kurjave je, da grelna telesa izžarjajo toplotno žarko neposredno, brez posredovanja zraka v prostor. Grelna telesa so namreč v stroju izolirana tako, da oddajajo veliko večino toplotnih žarkov samo navzdol v prostor. Ker zrak ni posredovalec gretja, v prostoru ne kroži kakor sicer, kjer ogrevajo z navadno ali konvektivno kurjavo, kar je zelo ugodno zlasti za sanatorije. Prednosti te kurjave so nedvomne in izredne. Posebno velika prednost je, da so bolniške sobe lahko vedno odprte, tudi pozimi, ko ni premočno vetrovno vreme, a bolnikov vseeno ne zebe. Prednost je pa tudi, da se v prostoru ne dviga prah in bolezenske klice. Centralne kurjave z radiatorji so v tem pogledu pomankljive, ker se na radiatorjih že pri manjši temperaturi sežiga organski prah in kroži z zrakom po prostoru. Proti žarilni kurjavi so bili pri nas nekateri strokovnjaki še rezervirani in že zaradi tega je imela ekskurzija poseben pomen.

Stavbna dela je prevzelo lani podjetje »Tehna« (inž. Sramelj) iz Ljubljane. Delati so začeli v drugi polovici oktobra. Železničarji bodo žrtvovali za prizidek nad 5 milijonov dinarjev. Zato bodo pa imeli pravico vedno do uporabe 60 bolniških postelj v zdravilišču za svoje bolne člane.

Veleslepar Hatry bi rad rešil človeštvo

Načrt za preseljevanje narodov v redko naseljene dežele

Pred devetimi leti je bil v Londonu obsojen na 14 let ječe Charles Hatry, ki je veljal za odkritelja njegovih velikanov sleparij za najmočnejšega finančnika londonskega City. Sodišče je uporabilo najstrožje kazni, ki je določena za sleparije, kakršne je izvršil Hatry. Predsednik sodišča je pred razglasitvijo kazni poudaril, da je Hatry zakrivil zločin, kakršnega ne pomnijo na Angleskem v zadnjih 50 letih. Hatry je vstal z zatožne klopi, ko je slišal sodbo, in se je odpravil proti vratom, a predsednik sodišča je ukazal stražnikom, naj ga zadržijo, ker mora poslušati še obrazložitev sodbe in obsodbo svojih pomagačev. Hatry je zopet sedel na zatožno klop, a do konca razprave ni vzdržal, popustil so mu živci, nezvestnega so odnesli iz sodne dvorane.

Tako se je končala dne 24. januarja 1930 velika sleparska afera Charlesa Hatryja, ki je s svojimi sleparijami povzročil polom na borzah v Londonu in New Yorku ob

začetku zadnje velike svetovne gospodarske krize.

L. 1930 je bil Hatry star 40 let in je bil pomožni uradnik v neki londonski zavarovalnici. Nekega dne se je domislil, da bi bilo dobro ustanoviti novo banko. Podjetni Hatry je kmalu našel ljudi, ki so mu dali nekaj denarja in nekega lepega dne je postal direktor nove banke, ki je dajala majhnim podjetnikom pod zelo ugodnimi pogoji posojila, še rajši pa je izdajala nove emisije delnic za podjetja, ki jim je primanjkoval kapital. Hatryjeva banka je imela kmalu nad milijard kapitala, a kmalu nato je tudi propadla. Hatry ni izgubil poguma, izginil je iz Londona in se je zopet vrnil v City ter se tudi spetno izognil kazenskemu pregonu, odločil pa se je, da se bo odslej pečal samo z velikimi posli. Našel je izumitelja avtomatskega fotoaparata in je izum odkupil za smešno ceno ter dobil ljudi, ki so mu dali na razpolago

težke milijone za industrijsko izrabljanje izuma. Zopet si je opomogel in začel dajati posojila občinam. Ker je pri spekulacijah zopet izgubil milijone, si je pomagal s sleparijo. Izdal je ponarejene vrednostne papirje za posojila in na ta način dobil ogromne kredite. Končno so upniki sprevideli, da ni vse v redu v njegovem poslovanju. Revizija je ugotovila, da je primanjkljaja okoli pet milijard dinarjev.

V ječi se je Hatry spreobrnul, postal je pravcati asket in filozof ter hoče biti tudi odrešitelj in največji dobrotnik človeštva. Lani je bil pomiloščen in izpuščen iz ječe, pred dnevi pa je izdal senzacionalno knjigo »Luč premaga temo«, v kateri razlaga, kako bi bilo mogoče zagotoviti večni mir na svetu in rešiti človeštvo vsega trpljenja. Hatry je izdelal načrt, po katerem bi bilo mogoče izvesti v velikanskem obsegu nekakšno drugo preseljevanje narodov v redko naseljene dežele.

Rusi bi se borili kot patrioti

Ruski tisk se zadnje tedne zelo obširno peča z vsami mednarodnimi vprašanji in vse kaže, da vodilni ruski krogi pripravljajo množice psihološko na morebitne odločilne dogodke. V eni zadnjih števil Moskvske »Pravde« je profesor Mintz pojasnjeval, kakšno stališče zavzema Moskva glede na mednarodne konflikte. Profesor piše o imperialističnih vojnah in o stališču Rusije do dogodkov v Evropi. Ugotavlja, da je današnja Rusija za mir, oziroma ji ni do vojne ter izvaja odločno pacifično politiko. Kljub temu pa bolj ševiki niso pacifisti, ker so prepričani, da

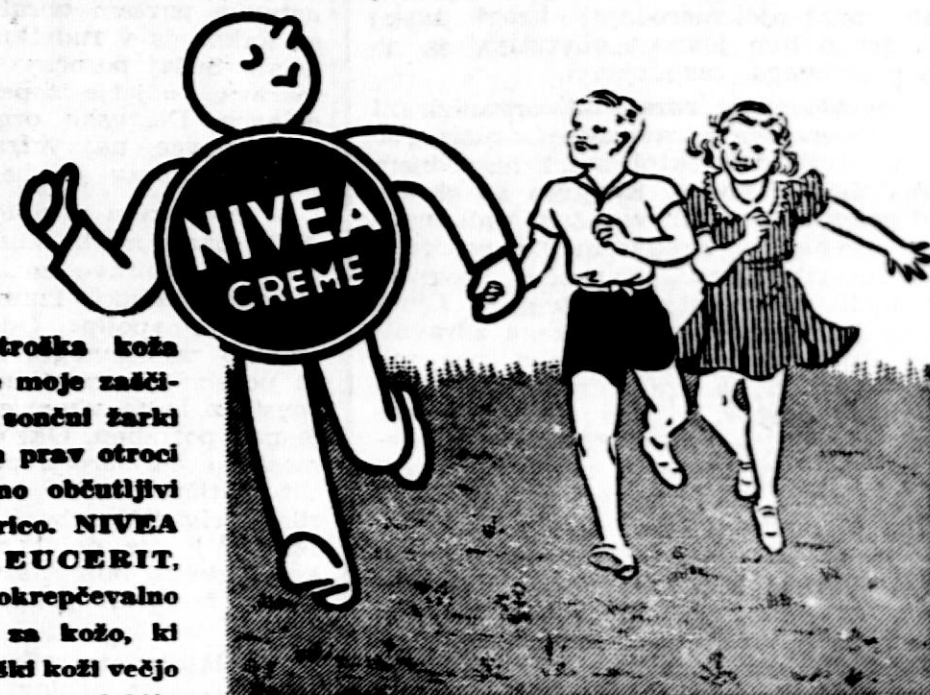
se je mogoče boriti za mir samo na ta način, da se je treba izvalcu upreti z dvojno silo, na pa ravnanju z njim popustljivo. Prof. Mintz omenja misel, ki jo je izrekel Stalin na 18. kongresu komunistične stranke: Mi bomo pomagali narodu, ki so žrtve napadalcev in ki se bore za neodvisnost svoje domovine.

Ako se zgodi, da bo Rusija prisiljena vzeti orožje v roke, zaključuje prof. Mintz, bo vojna Rusije proti izvalcu v resnici patriotska vojna in bo tudi najpravičnejša

in najbolj upravičena vojna v zgodovini. To bo defenzivna vojna, s čimer pa ni rečeno, da rdeča armada ne bo prekorajčila mej. Defenzivna bo ta vojna v toliko, da bo sovražnik premagan na svojem lastnem ozemlju.

Bo žrtev tramvajske nesreče

V italijanskem mestu Capodimonte sta trčila dva tramvajska voza, 80 potnikov je bilo pri tem ranjenih, med njimi petorica smrtno.

Nežna otroška koža potrebuje moje zaščite. Ostri sončni žarki pečejo, in prav otroci so posebno občutljivi za sončarico. NIVEA vabuje EUCERIT, uspešno okrepevalno sredstvo za kožo, ki daje otroški koži večjo odpornost, da dobi otroci zdravo in lepo rjavo barvo.

Jaz sem tudi otroški prijatelj!

MALIOGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda Din 1.— davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par (davek posebej)
Najmanjši znesek 8 Din

Okasa tablete

Priljubljeni
spolni slabosti

OKASA

tablete za

moške

100 tablet Din 220.—

Dobro se v vseh lekarnah.

Zastopnik:

Lekarna Mr. Rožman Miroslav,

Beograd — Terazije 5

Ogl. reg. S. Br. 5846/39

KLISEJE

JUGOGRAFIKA

VIENNA 193

MALIOGLASI

»Slovenskega Naroda«
umaja
siguren uspeh!

TURISTI

Predno odhajate na planine, ne pozabite si nabaviti fin cvetlični med v Medarni — Ljubljana, Zidovska ul. 6. 36/1

NAJBOLJŠO MEDICO

dobite v Medarni — Ljubljana, Zidovska ul. 6. 36/1

50 PAR ENTLANJE

zavarovanje, veseenje sava, pe-tala, monogramov, gumbic Velika zaloga perja po 7.— din. Julijana, Gospodstva c. 12. 3. T.

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej

Najmanjši znesek 8 Din

OREHOVA JEDRCA

lepa, tistična, dobite najceneje v Medarni — Ljubljana, Zidovska ul. 6. 36/1

BOROVE PLOHE IN DESKE

suhe, ugodno prodam. Kočar Ludvik, Rova, Radomlje. 2565

SLUŽBE

1000 DIN

zaslužite mesečno doma, ako kupite ročni brezpetlini stroj. Dajemo material, prevzemamo olago. Pišite »Anos«, Maribor, 22/M

Raznašalko (kolesarko)

ali raznašalka za okraje KOZARJE, PODSMREKA in DOBROVA takoj sprejmemo. V poštev pridejo doma iz navedenih krajev. Zglasti se je v petek, dne 25. t. m. ob 1/2. uri popoldne v upravi »Slov. Narodac«.

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN
PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

Makulturni papir

proda
uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5

A. P. MELNIKOV

ZAGONETNA SMRT KNEZA KOSTROVA

ROMAN

— Kaj pravite? Kaj je bilo obloženo? — je vprašal Jarigin, kakor da se je zdramil iz sna. Oči so se mu zlovese iskrile. — Ne lovite me za besedo! Nalašč sem omenil obloženo ribo, da bi se prepričal, če poslušate moje pripovedovanje, ali če mislite na kaj drugega. Tu ni detektivski oddelek. Kaj je vas privedlo sem? Mar mislite, če se jezim na kneza, da sem ga morda umoril? Pa tudi če bi ga bil umoril, bi vam tega ne povedal, a če bi vam tudi povedal, bi to takoj zanikal. Nikar se ne trudite! Ali ste že videli dolg nos? Zakaj ne pijete? Pijte, gromska strela! Ali pa vas pošljem za knezom po isti poti! Če bosta skupaj na onem svetu, bo vama vsaj veseleje. Pri nas tu bo pa brez vaju čistejši zrak!

Po teh besedah je ostanek Jariginove energije kar nekam izginil. Znova se je zagledal v ogenj.

— Knez pogosto prihaja k meni, — je začel z zaupljivim glasom. — Tjale k ognju sede in zvije se kakor kača. Za hip se pojavi, pa zopet izgine, kakor da bi odhajal z dimom. Objubil mi je, da me bo pri prihodnjih volitvah podpiral. Napiti se noče in prisilili ga k temu ne morem. Z nobeno grozijo se ne da zastrašiti. Dvakrat ustreliti človeka ni mogoče! Vi pa, dokler ste živi, pijte ali pa pojdite spat k tistemu prismojnimu slikarju, s katerim sem se sam vrag ve čemu seznanil. Pojdite!

Poberite se! Pričakujem drugega s kroglo v glavi! Murzejev je odšel v upanju, da bo lahko jutraj pametnejše govoril z njim. Ko je naslednjega dne zgodaj jutraj pogledal v salon, je opazil, da Jarigin spi — v istem naslanjaju pred pečjo, kjer je bil ogenj že ugasnil, sredi po tleh razmetanih steklenic.

— Ali bo mogoče govoriti z gospodom Jariginom, kadar se zbudi? — je vprašal Murzejev enega izmed domačinov.

— To ni vedno enako. Če dolgo spi, je zopet človek, toda ne daj bog, če se prežgoda zbudi. V takem primeru začne razsajati, da ni mogoče zdržati pri njem.

Murzejev je odšel v Prudišče. Ko se je pa čez dobre tri ure vrnil, je zaslišal že od daleč vik, krik in dva strela.

— Ta vražji pes ga je prebudil, — mu je pojasnil slikar detektiv. — Zdaj z njim sploh ne bo mogoče govoriti. Sluge pravijo, da bo danes vso noč pil in da ne črne nobene besedice več.

— Odidem, — je sklenil Murzejev. — Po nepotrebnem bi trčil čas s tem norcem.

— Dovolite, odpeljem se z vami, — ga je prosil slikar detektiv. — Zdi se, da sem tu že vse videl in slišal. Ko se prebudi, lahko napravi škandal. Dal sem mu častno besedo, da ga naslikam. Prosil me je, da bi mu napisal, kakšne barve in kaj vse še potrebujem. Jaz pa razen cinobra nobene barve ne poznam. A kar se tiče portreta — saj sem v življenju samo enkrat preiskal vrata in zato se bojim, da se mi portret ne bo posrečil. Sicer se pa tu prav nič ne spoznam, čeprav sem vprav danes zvedel nekaj zanimivega.

— Kaj?

— Razpletel se je pogovor. Služinčad mi je pravila o tem, kako zloben je Jarigin. Nekdo se je spomnil, kakšen vik in krik je zagnal Jarigin zaradi steklenice, ki jo je bil pripeljal iz mesta in ki se je bila izgubila. Kričal je, da bodo vsi poginili kakor šurki od tega, kar je v steklenici. Če se kateremu izmed vas kaj pripeti, ne bom kriv jaz, — saj nisem prinesel tega za vas.

— To je zanimivo, — je dejal Murzejev. — Tu bi bili res odveč. Raje stopite v mesto k vsem lekarnarjem in poizvedite diskretno, kdo izmed njih je prodal Jariginu strup.

XII.

Dva dni po povratku iz Gorek je posetil Murzejev rodbino Maharadzevov. Sprejela ga je Ariadna Georgijevna, ki je bila po svojem povratku zelo utrujena. Trpljenje ji je bilo zarezalo okrog ust še vidnejše sledove, njen pogled je bil otožen, toda to jo je delalo še zanimivejšo.

— Dobro, da ste prišli, — je dejala. — Hotela sem se sama oglasiti pri vas, pa nisem imela dovolj moči. Strašno sem utrujena, duševno in telesno.

— Saj sem vam pravil, da vaša naloga ne bo lahka. In morda je bila vaše tako zama.

— Sama ne vem. Da in ne. Čeprav sem sama o tem prepričana, da umor ni bil storjen brez Berloginovega navodila, vendar zaenkrat nimam za vas neposrednih dokazov.

— Kaj ste zvedeli tam?

— Ko sem prispela v Kozino Demjansk, sem takoj zvedela, da je pri vozniku. Po srečanju s oredstojnico samostana sem odšla na breg Volge, kjer sem se tudi sestala z njim. Ko me je Berlogin za-

gledal, je obstal kakor prikovan, pa tudi jaz sem bila silno presenečena. Zadostovalo je nekaj prijaznih pogledov in dve, tri nežne besede, pa je postal dostopen. Pojasnila sem mu, da sem prispela, da si v samostanu malo odpočijem pred radovednimi in deloma tudi zlobnimi pogledi. Namignila sem mu, da se veselim srečanja z njim, ker vidim v njem značajnega in iskrenega človeka, s katerim se lahko duševno razvedrim. Tri dni sva hodila skupaj na izprehode za mesto, ker se ni spodobilo, da bi prihajal k meni v samostan.

— Kaj ste izvedeli od njega?

— Sama ne vem, kako bi vam odgovorila na to vprašanje. Morda mnogo, morda pa tudi nič. Govori na svoj poseben način, v pogovor vpleta mnogo izrekov in prislovic. Zvečer, ko so mi bile še v svežem spominu, sem si zabeležila vse te njegove pridige. Iz njihove celotne vsebine sem si ustvarila sodbo, da je bil udeležen pri umoru. Zdaj pa napravite zaključek sami. Govorila sva o knezovi smrti in on je dejal: — Kogar pokliče bog k sebi, mora umreti, ljudje so pa osumili nekoga drugega. — Ali pa: — Živi, toda bodi pošten in nič tujega ne pozeži! A če si pozelel, bodi kaznovan za to! — Glede moje močitve s knezom pa je dejal: — Včasih pride namestu poroke tudi pogreb. — In pri pomnil je še: — Ne bojte se smrti, pač pa hudiča, ne bojte se hudiča, pač pa sovražnika! — Na nekem izprehodu mi je namignil, da se njegova ljubezen še ni ohladila in zopet je rabil pri tem izrek: — Ljudje umirajo, da napravijo prostor zaljubljenecem. — Naenkrat mu je pa ušlo: — Pаметen in pogumen človek ve, koga je treba pustiti za pleme in koga poslati na oni svet. — Ves njegov pogovor je tekel v tem smislu. To je seveda predržno in grdo, je pa dobro premišljeno.